

ZEGGENSCHAP
I N Z O R G

**JAARREKENING
2016**

INHOUDSOPGAVE

Pagina

1. Verklaring Raad van Toezicht

1.1	Verklaring Raad van Toezicht	2
-----	------------------------------	---

2. Bestuursverslag

2.1	Bestuursverslag	4
-----	-----------------	---

3. Jaarrekening

3.1	Balans per 31 december 2016	10
3.2	Staat van baten en lasten over 2016	12
3.3	Kasstroomoverzicht over 2016	13
3.4	Toelichting op de jaarrekening	14
3.5	Toelichting op de balans	18
3.6	Toelichting op de staat van baten en lasten	24

4. Overige gegevens

4.1	Controleverklaring	28
-----	--------------------	----

5. Bijlagen

5.1	Nevenfuncties Raad van Toezicht	30
5.2	Begroting 2017	31
5.3	Verantwoording subsidies over 2016	32
5.4	Wet Normering Topinkomens	34

1.1 Verklaring Raad van Toezicht

Vanaf 2015 is LOC een netwerkorganisatie van zelfstandigen. Alleen twee medewerkers van het bedrijfsbureau zijn in vaste dienst. Twee coördinatoren sturen het netwerk aan. Eén van hen heeft de formele taak van directeur-bestuurder (Marthijn Laterveer). De andere van de controller (Joep Bartholomeus). Zij zijn ook zelfstandigen. De Raad van toezicht sluit een raamcontract met de coördinatoren. En de coördinatoren huren ondernemers in om de werkzaamheden uit te voeren. Het netwerk werkt binnen het kader van de visie 'Waarde-volle zorg. Over de toekomst van de gezondheidszorg 2010-2050'.

In 2016 kwam de Raad van Toezicht vier keer in reguliere vergaderingen bijeen. En twee keer in de vorm van een werkoverleg met de coördinatoren. In de vergaderingen is vooral gesproken over de voortgang van de werkzaamheden, actuele thema's (zoals nieuwe wetgeving voor cliëntenraden), voortgang van projecten en over de speerpunten voor 2017. Ook heeft de raad van toezicht een profielschets vastgesteld voor een nieuw lid van de raad van toezicht. In iedere vergadering is een vaste lijst met punten besproken, die mogelijk een risico vormen voor LOC. Daarnaast heeft de raad van toezicht de jaarrekening 2015 en de begroting 2017 goedgekeurd.

De Raad van Toezicht is diverse keren aanwezig geweest bij het adviesforum en overleggen met ondernemers en vrijwilligers van LOC. Voortgang van de veranderingen en de toekomstige diensten van LOC waren daar de onderwerpen.

In 2016 bestond de Raad van toezicht uit twee personen. Namelijk: Pieter Vos (voorzitter) en Monique van den Hoed (financiën). Na werving volgens de eerder vastgestelde profielschets is in september 2016 de heer Rob Dalmijn toegetreden tot de raad van toezicht. Vanaf die datum is ook de heer Ferdinand Beer als stagiair aan de raad van toezicht toegevoegd. De heer Beer volgt een opleiding toezichthouder bij de Nederlandse Vereniging van Toezichthouders in Zorg en welzijn (NVTZ) en wil als ervaringsdeskundige meedraaien in de raad van toezicht. De stageperiode is één jaar.

De beide coördinatoren hebben de Raad van toezicht goed en volledig geïnformeerd; de vergaderfrequentie is voldoende en de contacten met cliëntenraden, regionale bestuurders, ondernemers en vrijwilligers zijn functioneel. De Raad van Toezicht heeft nauwgezet toegezien op de financiële ontwikkelingen van de organisatie. De coördinatoren informeren de leden van Raad van toezicht periodiek over alle financiële ontwikkelingen. LOC heeft het jaar 2016 met een ruim positief resultaat afgesloten. In het bestuursverslag staat een nadere toelichting op de financiële ontwikkeling van LOC.

Vergoeding en nevenfuncties

De leden van de Raad van Toezicht ontvangen een waarderingsbijdrage van € 375 per kwartaal. De voorzitter van de Raad van Toezicht ontvangt € 750 per kwartaal. Naast deze waarderingsbijdrage kunnen de (reis)kosten die door de leden van de Raad van Toezicht gemaakt worden, gedeclareerd worden.

Een overzicht van nevenfuncties van de leden van de Raad van Toezicht is als bijlage aan de jaarrekening toegevoegd. Alle nevenfuncties zijn door de leden van de Raad van Toezicht gemeld en beoordeeld op mogelijke belangenverstrengeling en strijdigheid met de statuten.

In 2016 is geconstateerd dat leden van de Raad van Toezicht geen nevenfuncties hadden die strijdig zijn met de statuten noch belangenverstrengeling veroorzaakten.

In de wetenschap dat LOC Zeggenschap in zorg vorm geeft aan haar missie, heeft de Raad van Toezicht op 1 juni 2017 de jaarrekening over het boekjaar 2016 vastgesteld.

Pieter Vos,
Voorzitter
Mei 2017

2.1 Bestuursverslag

In het bestuursverslag van 2015 kunt u lezen hoe LOC zich verder heeft ontwikkeld als netwerk en welke resultaten dat heeft opgeleverd. In dit bestuursverslag leest u hoe het netwerk in 2016 eruit ziet, welke activiteiten zijn uitgevoerd en welke resultaten zijn behaald.

Werken vanuit visie

LOC werkt vanuit de visie ‘waarde-volle zorg’. De maatschappelijke bijdrage van LOC staat in de visie: “Bijdragen aan hoogwaardige kwaliteit van leven van hen die afhankelijk zijn van zorg en welzijn door hun zeggenschap te optimaliseren en zo de kwaliteit van de sectoren zorg en welzijn op een hoger plan te brengen”. Het mission statement is de uiteindelijk kernachtige weergave van visie en missie: “Zeggenschap in zorg”. In 2016 is de visie de basis voor LOC. De visie bepaalt wat we wel en wat we niet doen.

Netwerk LOC

LOC is een netwerk van mensen, die willen werken aan ‘waarde-volle zorg’. Met als doel een beweging in de samenleving op gang te brengen richting ‘waarde-volle zorg’. In de praktijk betekent dit dat binnen het netwerk mensen en kennis zich verbinden. Samen kijken we welke kennis beschikbaar is. Ontbreekt bepaalde kennis, dan ontwikkelen we het vanuit ons netwerk. Iedereen brengt zijn eigen kennis en vaardigheden mee. Mensen werken in het netwerk LOC, maar ook in andere netwerken. Daarmee versterken en verrijken de verschillende netwerken elkaar.

Hoe ziet het netwerk eruit?

- Het hart van het netwerk is het bedrijfsbureau. Daar komen alle financiële en administratieve taken samen. En hier vindt de koppeling van vraag en aanbod plaats. De medewerkers van het bedrijfsbureau zijn in vaste dienst. Per 31 december 2016 waren er 2 medewerkers in dienst. Dit is 1,46 FTE's. Het ziekteverzuim over heel 2016 bedraagt 3,08%. 2016 stond in het teken van het verder professionaliseren van de bedrijfsprocessen. De nieuwe administratieve en financiële processen en systemen zijn eigen gemaakt door de mensen. En waar nodig verbeterd. In 2016 zijn het netwerk en de activiteiten van LOC toegenomen, het bedrijfsbureau niet. Dat laat de kracht van de nieuwe werkwijze en de kwaliteit van het bedrijfsbureau zien; met weinig mensen veel kunnen organiseren.
- We huren zelfstandige ondernemers voor de werkzaamheden die onze opdrachtgevers vragen. Zoals trainingen aan cliëntenraden, belangenbehartiging, ontwikkeling van kennisproducten en de uitvoering van extern gefinancierde projecten. Het bedrijfsbureau faciliteert de ondernemers bij hun werkzaamheden. De deskundige ondernemers selecteren we op hun kennis, vaardigheden én hun verbintenis aan de visie van LOC. Sommige ondernemers hebben een raamcontract, anderen werken op opdrachtbasis. In 2016 werkten tussen de 30 en 50 mensen op betaalde basis voor LOC
- Naast deze betaalde ondernemers hebben meer dan 75 vrijwilligers zich verbonden aan LOC. De vrijwilligers brengen hun eigen kennis en vaardigheden mee. En dragen direct bij aan het verwezenlijken van onze gedeelde visie.
- Twee coördinatoren coördineren het netwerk. Zij krijgen die opdracht van de Raad van Toezicht en zijn ook zelfstandigen. De ene coördinator bewaakt dat het netwerk blijft werken op basis van de missie en visie van LOC. De andere coördinator is verantwoordelijk voor de financiële en organiserende kant van het netwerk.

- LOC kent een actief adviesforum, waar vertegenwoordigers van de diverse doelgroepen van LOC de coördinatoren adviseren. In 2016 heeft het adviesforum vooral gekeken naar de inhoudelijke ontwikkelingen binnen het netwerk. Het Adviesforum heeft op constructieve wijze aanbevelingen gedaan over de koers van LOC en de activiteiten die we uitvoeren. Daarnaast heeft het adviesforum advies gegeven over formele stukken zoals de jaarrekening en de begroting.

Doelgroepen

LOC richt zich van oudsher op cliëntenraden. Bij LOC zijn in 2016 zo'n 1.000 cliëntenraden van jeugdhulp, geestelijke gezondheidszorg, maatschappelijke opvang, thuiszorg, verzorgingshuizen, verpleeghuizen, verslavingszorg en organisaties voor sociaal werk aangesloten via een betaald lidmaatschap. Samen vertegenwoordigen zij ruim 2.000 cliëntenraden. LOC ondersteunt cliëntenraden in de uitvoering van de taken. En LOC behartigt de belangen van cliëntenraden en cliënten. Het liefst door ervaringsdeskundigen te faciliteren, zodat zij zelf hun belangen kunnen behartigen.

In 2015 is besloten dat ook andere doelgroepen, zoals individuele cliënten, bestuurders en professionals in de zorg zich kunnen verbinden aan LOC. Denkend vanuit een beweging waarde-volle zorg is dat een logische ontwikkeling. Iedereen die zich verbonden voelt aan 'waarde-volle zorg' en daaraan een bijdrage wil leveren, is welkom in het netwerk. In 2016 zien we dat het aantal bij LOC betrokkenen dagelijks groeien. Dat doen ze door vriend te worden van LOC, een bijdrage te leveren in onze dienstverlening of in de belangenbehartiging een rol te spelen. De kracht die van deze diversiteit aan mensen uitgaat is groot. Waar cliënten(raden), naasten, medewerkers, bestuurders en andere betrokkenen samen naar een vraagstuk kijken, ontstaat een hele positieve energie. Waar niet de individuele belangen centraal staan, maar de gezamenlijke oplossing.

Inkomsten

De grootste inkomstenbron voor LOC is de contributie van cliëntenraden. In 2015 hebben we na gesprekken met cliëntenraden het contributie-model geëvalueerd. LOC heeft op basis van die gesprekken besloten twee pakketten te bieden in 2016. Een basis- en een uitgebreid pakket van respectievelijk €850,- en €1.250,- per jaar per cliëntenraad. In 2016 heeft LOC de contributies voor het eerst geheven volgens deze nieuwe systematiek. Dit heeft geen problemen opgeleverd. De contributies zijn geïnd voor een bedrag van € 949.931 (begroot was € 900.000,-).

Specifiek voor activiteiten op het gebied van jeugdhulp ontvangt LOC een structurele bijdrage van het ministerie van VWS. Daarnaast heeft LOC aanvullende betaalde opdrachten vervuld voor cliëntenraden, bestuurders en overheden. Deze betroffen met name versterking van medezeggenschap en zeggenschap. Ten slotte heeft LOC een aantal extern gefinancierde projecten uitgevoerd. Zoals de projecten Radicale Vernieuwing Verpleeghuiszorg en Professionalisering van de Jeugdzorg en de Jeugdbescherming.

Financieel resultaat

In 2016 heeft LOC een positief resultaat behaald van € 215.219. De inkomsten uit extern gefinancierde projecten waren € 672.212. De bestemmingsreserve bedraagt op 31 december 2016 € 78.931. De Algemene Reserve bedraagt per 31 december 2016 € 295.352.

Activiteiten

Dienstverlening aan cliëntenraden

In 2016 is voortgebouwd op het model dat in 2015 actief is ingezet. Het organiseren vanuit de behoefte van cliëntenraden.

- Op werkdagen is de vraagbaak geopend. Cliëntenraden maar ook anderen kunnen hier telefonisch of schriftelijk hun vragen stellen.
- We hebben in 2016 diverse trainingen aangeboden waar een open inschrijving voor geldt. Onder andere een basiscursus cliëntenraden, contact met de achterban en cliëntenraden en zorginkoop. Maar ook specifiekere thema's, zoals medezeggenschap bij zelfsturende teams. Met de inspectie voor de gezondheidszorg zijn twee landelijke middagen georganiseerd. We publiceren deze bijeenkomsten op www.loc.nl/agenda.]
- In 2016 is ook een leergang voor ondersteuners van cliëntenraden ontwikkeld en uitgevoerd. Zowel vanuit de geestelijke gezondheidszorg als de ouderenzorg was het animo voor deze leergang groot. In 2017 krijgt deze een vervolg.
- Contact met de achterban is wanneer mensen thuis wonen vaak erg lastig voor cliëntenraden. In 2016 is LOC samen met een aantal cliëntenraden in de thuiszorg een kennisnetwerk gestart.
- Er zijn diverse regionale bijeenkomsten geweest, georganiseerd door vrijwilligers die in contact staan met cliëntenraden in de regio. Tijdens die bijeenkomsten worden thema's besproken die regionaal spelen.
- Naast deze openbare bijeenkomsten hebben we ook dagelijks trainingen op locatie gegeven. Dit is bijna altijd maatwerk. Niet zo zichtbaar, maar wel waar de meeste uren in zitten. Denk hierbij aan het opzetten van een nieuwe structuur medezeggenschap of opstellen van een werkplan. Cliëntenraden hebben vaak vragen die het best kunnen worden behandeld in hun eigen context. Daar ligt ook het zwaartepunt van de dienstverlening van LOC aan cliëntenraden.
- Op 10 oktober hadden we in het kader van 'waardigheid en trots' een groot congres voor cliëntenraden.
- We hebben een nieuwe brochure opgesteld over de Wet Kwaliteit, Klachten en Geschillen in de Zorg (Wkkgz) en we hebben diverse brochures vernieuwd, zoals Sociaal Plan bij verhuizingen en Basisinformatie medezeggenschap.
- De leden van de Bouwpool en Zorggeld hebben cliëntenraden begeleid bij respectievelijk bouwplannen en begrotingen lezen. Ook hebben vrijwilligers cliëntenraden bijgestaan op het gebied van eten en drinken in de zorg en hebben de vrijwilligers meerdere malen een bemiddelende rol gespeeld wanneer het tussen directie en cliëntenraad niet goed liep.
- We ondersteunen netwerken van cliëntenraden die willen uitwisselen. Zoals: netwerk van centrale cliëntenraden in Brabant, netwerk centrale cliëntenraden grote concerns, Grootstedelijk Overleg Utrecht, netwerk van raden in de thuiszorg en platform cliëntenraden Amsterdam.

Belangenbehartiging

LOC heeft in 2016 op uitgebreide schaal gewerkt aan de totstandkoming van waarde-volle zorg. Enkele voorbeelden daarvan

- Intensief contact met de Vaste Kamercommissie (van de Tweede Kamer) voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Onder andere door persoonlijke afspraken, brieven voor algemene overleggen en plenaire debatten en het aanbieden van petitie's.
- Bestuurlijke overleggen met staatssecretaris Van Rijn.
- Ambtelijk overleg met de ministeries van VWS en V&J.

- De regering wilde 500 miljoen euro bezuinigen op de Wet langdurige zorg. LOC is een petitie gestart om deze bezuinigingen van tafel te krijgen. In korte tijd hebben we ruim 17.000 handtekeningen verzameld. Leden van cliëntenraden en medewerkers hebben de handtekeningen aangeboden aan de Vaste Commissie VWS in de Tweede Kamer. De bezuinigingen zijn niet doorggegaan.
- In 2016 is de nieuwe wettekst Wet Medezeggenschap Cliënten Zorginstellingen met veel inbreng van LOC en de aangesloten cliëntenraden tot stand gekomen. Tijdens vijf bijeenkomsten door het land hebben we cliëntenraden geïnformeerd over de concept wettekst en gevraagd hun mening te geven. LOC heeft deze reacties verzameld en in een brief aangegeven aan het ministerie en Tweede Kamer wat voor cliëntenraden van belang is in de nieuwe wet. LOC heeft veelvuldig contact gehad met brancheorganisaties, het ministerie en de Tweede Kamer.
- Daarnaast levert LOC steeds een bijdrage aan andere wetgeving. Zoals de Wet Zorg en Dwang en de Wet Verplichte GGz.
- Deelname aan de taskforce 'waardigheid en trots', het verbeterplan voor de verpleeghuiszorg. daarin heeft LOC in 2016 onder andere veilige zorg op de agenda gezet. Dit heeft geleid tot diverse bestuurlijke overleggen met de staatssecretaris en is uiteindelijk overgenomen in het kwaliteitskader verpleeghuizen.
- LOC heeft het initiatief genomen om de zorg vanuit de relatie tussen de mensen die zorg nodig heeft, de naasten en de zorgverleners te organiseren. Dit initiatief van LOC heeft geleid tot het project 'radicale vernieuwing verpleeghuiszorg' (zie projecten).
- Meewerken aan een onderzoek voor overhead in de langdurige zorg.
- Het Zorginstituut Nederland heeft het overzicht wat er vanuit de Wlz geleverd moet worden ruimer omschreven. Met als doel meer maatwerk mogelijk te maken. In de praktijk levert dat problemen op. In 2016 vooral over het wassen van dekbedovertrekken. LOC heeft daarover veelvuldig contact gehad met betrokken cliëntenraden, management, Zorginstituut, ministerie en politiek. Uiteindelijk is de tekst van het Zorginstituut aangescherpt en hoeft een aantal bewoners niet meer te betalen voor het wassen van dekbedovertrekken.
- De vernieuwingsagenda Wlz kent een aantal projecten. Eén betreft pilots met persoonsvolgende budgetten. LOC zit in de stuurgroep daarvan en bewaakt of het project voldoende aansluit bij de wensen en behoeften van mensen die zorg nodig hebben.
- Gastvrijheid zorg met sterren, als mede-initiatiefnemer betrokken bij de audits en de prijsuitreiking.
- LOC participeert in het Expertisenetwerk Levensvragen en Ouderen. En is actief betrokken geweest bij het opstellen van de zorgstandaard levensvragen. Ook heeft LOC meegewerkt aan een uitgebreid rapport van ZonMw over levensvragen.
- We nemen op verzoek van de secretaris-generaal van VWS deel aan een innovatiedenk tank.
- LOC heeft zitting in de adviesraad van het Zorgnetwerk, een netwerk van bestuurders en managers in de zorg.
- LOC participeert in DoSocial, een samenwerkingsverband met bedrijven om ouderen een blij dag te bezorgen.
- Deelname en het verzorgen van een workshop tijdens de Week van de reflectie.
- Deelname aan de transitiewerkgroep van Viatore en een aantal zorgorganisaties.
- Deelname aan het landelijke overleg van Nederland zorgt voor elkaar (samenwerkende burgerinitiatieven en zorgcoöperaties).
- Periodieke overleggen met zorgkantoren en Zorgverzekeraars Nederland over zorginkoop.
- overleg met ZilverenKruis over pilots wijkverpleging.

Jeugdhulp

LOC heeft in 2016 veel speciale activiteiten met en voor jongeren/ouders verricht. Enkele activiteiten:

- Zitting in de stuurgroep professionalisering jeugdhulp
- Deelname aan monitor gevolgen invoering Jeugdwet
- Samenwerking met het Jeugdwelzijnsberaad
- Opzetten congres Waarheidsvinding met onder andere het ministerie van Veiligheid en Justitie
- Periodiek overleg met ouders via de cliëntentafel
- Vanuit cliëntperspectief meewerken aan de professionalisering van de Jeugdwerker (Programma Professionalisering Jeugdhulp en Jeugdbescherming)
- Aandacht voor privacy jongeren en ouders
- Uitvoeren methode invloed jongeren bij onder andere gemeenten: Adviesvangers
- Deelname overleggen met VWS, NJI etc.

Communicatie

We hebben diverse manieren waarop we communiceren.

- LOC geeft het magazine *Zorg & Zeggenschap* uit. In 2016 is dit magazine 4x verschenen. Steeds meer bevat het magazine nieuws vanuit het netwerk LOC. Mensen uit het netwerk schrijven artikelen voor het magazine. Vanaf het derde kwartaal 2016 bevat het magazine een extra katern van 8 pagina's over het project 'radicale vernieuwing verpleeghuiszorg'
- De oude website www.loc.nl is omgevormd tot een sociaal platform. Het doel van het platform is niet alleen informatie zenden, maar mensen verbinden. Iedereen kan een profiel aanmaken en er zelf informatie op plaatsen. Er vindt steeds meer uitwisseling plaats tussen mensen, zonder tussenkomst van de webmaster. In 2016 is voor het eerst ook een andere website, www.radicalevernieuwing.nl, gekoppeld aan het platform. Zo ontsluiten we via meerdere ingangen de informatie.
- Daarnaast kent LOC een elektronische nieuwsbrief. De frequentie hiervan is wekelijks. Mensen die dat te vaak vinden kunnen een maandelijkse nieuwsbrief krijgen met de belangrijkste nieuwsfeiten. In 2016 hebben we daar de Nieuwsflits aan toegevoegd. Op deze manier bereiken we snel alle abonnees met nieuws dat direct aandacht vraagt. We vullen de nieuwsbrieven met berichten die op het sociaal platform staan.
- Ook op andere media, zoals Skipr en Zorgvisie is regelmatig aandacht voor het werk van LOC.
- LOC zit in de redactie van E-zin&Zorg van brancheorganisatie ActiZ.
- En tot slot organiseren we veel bijeenkomsten met cliëntenraden en anderen uit het netwerk om kennis uit te wisselen.

Projecten

Radicale Vernieuwing

In 2016 is LOC een belangrijk nieuw project gestart, Radicale Vernieuwing (binnen het programma Waardigheid en Trots). Belangrijk omdat het gaat om de kern van zorg: de relatie tussen mensen die zorg nodig hebben en hun naasten en mensen die zorg willen geven. Drie jaar lang mogen we in een aantal verpleeghuizen radicaal anders organiseren. Deelnemende zorginstellingen gaan kijken wat er nodig is om echt de zorg te organiseren vanuit de relatie tussen mensen die zorg nodig hebben, hun naasten en zorgverleners. Zodat steeds op de voorgrond staat wat voor hen van waarde is. LOC onderzoekt de mogelijkheden om een dergelijk project ook in andere sectoren uit te voeren.

Overige projecten

In 2016 heeft LOC het project Leven in Vrijheid afgerond. De resultaten zijn breed gedeeld en vinden hun weg binnen de zorg.

Samen met Alzheimer Nederland en de Innovatiekring Dementie hebben we verder gewerkt aan het vormgeven van dialooggesprekken over vrijheid bij dementie.

ZonMW heeft het project Grootschalig Luisteren na het faillissement van Stichting Perspectief bij LOC ondergebracht. Grootschalig Luisteren is het verzamelen en analyseren van ervaringsverhalen om te begrijpen wat er speelt in gecompliceerde situaties zodat we kunnen werken aan verbetering.

Sociaal Werk Nederland heeft LOC in 2016 gevraagd bij te dragen aan het landelijke programma voor de Professionalisering van het Sociaal Werk. De taak van LOC is om steeds vanuit mensen die met sociaal werk te maken hebben aan te geven wat voor hen van waarde is en wanneer zij zich geholpen voelen. Op deze manier wil Sociaal Werk Nederland de professionalisering vormgeven vanuit de burgers.

Tot slot voert LOC met verschillende partners, zoals Nivel, kleinere projecten uit. Steeds vanuit de rol om vanuit de mensen om wie het gaat te kijken wat nodig is.

Vooruitblik

2016 is een jaar van bestendiging en groei geweest. Na het spannende jaar 2015 is duidelijk geworden dat de ingeslagen weg een juiste is. Zowel qua activiteiten als financiën is LOC fors groeiende. LOC ziet in de maatschappij een omslag naar meer aandacht voor mensen en minder focus op systemen. Dat is de weg die LOC jaren geleden ingeslagen is. En de kennisvoorsprong die we daardoor hebben opgebouwd wordt op waarde geschat. LOC wil op basis van de visie 'waarde-volle zorg' een bijdrage blijven leveren aan verbetering van de zorg. Waarin nieuwe manieren van organiseren (zoals die van LOC, maar er zijn heel veel vormen) een plek krijgen. Waarbij het niet gaat om geld, maar om datgene wat er te organiseren is. En vaak zal blijken dat dat nog goedkoper is ook. Met veel enthousiaste en innovatieve mensen die hun bijdrage willen leveren aan de realisatie van 'waarde-volle zorg' ziet de toekomst er zonnig uit.

Marthijn Laterveer
April 2017

3.1 Balans per 31 december 2016

(Na resultaatbestemming)

ACTIVA	31 december 2016		31 december 2015	
	€	€	€	€
Vaste activa				
<i>Materiële vaste activa</i>	[1]			
Inventaris		3.346	-	-
		3.346		-
Vlottende activa				
<i>Vorderingen</i>				
Handelsdebiteuren	[2]	693.065	29.937	
Overige vorderingen	[3]	730	730	
Overlopende activa	[4]	64.570	17.689	
		758.365		48.356
<i>Liquide middelen</i>	[5]	1.004.281		637.503
Totaal activazijde		<u>1.765.992</u>	<u>685.859</u>	

3.1 Balans per 31 december 2016

(Na resultaatbestemming)

		31 december 2016		31 december 2015	
PASSIVA		€	€	€	€
<i>Stichtingskapitaal</i>					
Algemene reserve	[6]	295.352		120.655	
Bestemmingsreserves	[7]	<u>78.931</u>		<u>38.408</u>	
			374.283		159.063
Voorzieningen					
Overige voorzieningen	[8]	<u>35.000</u>		<u>180.378</u>	
			35.000		180.378
Kortlopende schulden					
Handelscrediteuren	[9]	139.496		176.158	
Onderhanden projecten	[10]	251.861		84.149	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	[11]	6.641		8.509	
Overige schulden	[12]	-		20.620	
Overlopende passiva	[13]	<u>958.711</u>		<u>56.982</u>	
			1.356.709		346.418
Totaal passivazijde			<u>1.765.992</u>		<u>685.859</u>

3.2 Staat van baten en lasten over 2016

		2016	Begroting 2016	2015
		€	€	€
Contributie	[14]	949.931	930.000	1.265.805
Betaalde dienstverlening	[15]	143.172	80.000	67.955
Samenwerkingsactiviteiten	[16]	21.708	17.500	21.500
Projectsubsidies	[17]	672.212	974.000	782.713
Overige opbrengsten	[18]	41.040	11.000	18.581
Baten		1.828.063	2.012.500	2.156.554
Personeelskosten	[19]	146.309	161.000	380.900
Directe kosten	[20]	1.380.241	1.666.000	1.459.904
Indirecte kosten	[21]	86.294	131.500	201.279
Beheerslasten		1.612.844	1.958.500	2.042.083
Resultaat		215.219	54.000	114.471
Bestemming resultaat:				
Algemene reserve		174.696	-	76.064
Egalisatiereserve		523	-	38.408
Bestemmingsreserve Congres		40.000	-	-
		215.219	-	114.472

3.3 Kasstroomoverzicht over 2016

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

	2016	
	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Bedrijfsresultaat		215.219
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	95	
Mutatie voorzieningen	-145.378	
		-145.283
Verandering in werkkapitaal:		
Vorderingen	-710.009	
Kortlopende schulden (excl. schulden aan kredietinstellingen)	1.010.291	
		300.282
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		370.218
Kasstroom uit operationele activiteiten		370.218
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	-3.441	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-3.441
Mutatie geldmiddelen		366.777
Toelichting op de geldmiddelen		
Stand per 1 januari		637.504
Mutatie geldmiddelen		366.777
Stand per 31 december		1.004.281

3.4 Toelichting op de jaarrekening

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving, mede op basis van de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven', de Kaderwet VWS-subsidies, de Subsidieregeling VWS-subsidies en de Subsidieregeling VWS-subsidies.

Personeelsleden

Gedurende het jaar 2016 waren gemiddeld 1,8 werknemers in dienst op basis van een fulltime dienstverband. In het jaar 2015 waren dit 3,7 werknemers.

Bezoldiging van bestuurders

Voor de bezoldiging van bestuurder van de stichting kwam in 2016 een bedrag van € 87.495 (2015: € 99.085) aan uren coördinatie en belangenbeharting, € 37.998 (2015: € 22.900) aan projecturen en € 30.066 (2015: € 11.204) aan overige werkzaamheden (2015: € 53.302 aan loonkosten) ten laste van de stichting.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Op iedere balansdatum wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat het bestuur van de stichting zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen.

Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Voorstel tot bestemming van het resultaat over het boekjaar 2016

Voor de verwerking van het saldo over het boekjaar 2016 wordt verwezen naar de staat van baten en lasten.

3.4 Toelichting op de jaarrekening

GRONDSLAGEN VOOR DE BALANSWAARDERING

Algemeen

De waardering van activa en passiva vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd op het bedrag van de bestede kosten, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De jaarlijkse afschrijvingen bedragen een vast percentage van de bestede kosten, rekening houdend met een eventuele restwaarde.

Afschrijvingspercentages:

Software	20 %
----------	------

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs of vervaardigingskosten, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs of vervaardigingskosten, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Afschrijvingspercentages:

Inventaris	20 %
------------	------

Onderhanden projecten

De onderhanden projecten betreft de ontvangen subsidiegelden welke nog niet gerealiseerd zijn in het boekjaar.

Projectopbrengsten en projectkosten uit hoofde van de onderhanden projecten worden als opbrengsten en kosten verwerkt in de staat van baten en lasten naar rato van de verrichte prestaties op balansdatum. De mate waarin de prestaties zijn verricht is bepaald op basis van de tot de balansdatum gemaakte projectkosten in verhouding tot de geschatte totale projectkosten.

Vorderingen

De kortlopende vorderingen betreffen de vorderingen met een looptijd korter dan één jaar. Deze worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

3.4 Toelichting op de jaarrekening

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde en staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de onderneming.

Stichtingskapitaal

Algemene reserve

Het vrij besteedbaar vermogen is dat gedeelte van het eigen vermogen waarover de daartoe bevoegde organen zonder belemmering door wettelijke of statutaire bepalingen kunnen beschikken voor het doel waarvoor de stichting is opgericht.

Bestemmingsreserve

De bestemmingsreserve is dat gedeelte van het eigen vermogen dat is afgezonderd omdat daaraan een beperktere bestedingsmogelijkheid is gegeven dan gezien de doelstelling van de stichting zou zijn toegestaan.

Voorzieningen

Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden betreffen de schulden met een looptijd korter dan één jaar. Deze worden bij eerste verwerking opgenomen tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

De niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

De bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

3.4 Toelichting op de jaarrekening

Baten

Onder baten wordt verstaan de bedragen voor de in het verslagjaar geleverde diensten na aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen, alsmede de baten uit hoofde van giften, subsidies, sponsorbijdragen en overige ontvangsten.

Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de diensten zijn verricht. De kostprijs van deze diensten wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Beheerslasten

De lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenlasten

LOC heeft voor haar werknemers een toegezegd-pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen welke afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. De regeling is ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds PFZW. LOC heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij PFZW, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. LOC heeft daarom de pensioenregeling verwerkt al een toegezegde-bijdrageregeling en heeft alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN HET KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen.

Kasstromen in vreemde valuta worden omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers.

Belastingen, rentebaten en soortgelijke opbrengsten, alsmede rentelasten en soortgelijke kosten, worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, worden niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasecontract wordt voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

3.5 Toelichting op de balans

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

Het verloop van de immateriële vaste activa wordt als volgt weergegeven:

	Software
	€
Aanschafwaarde	66.051
Cumulatieve afschrijvingen	-66.051
Boekwaarde per 1 januari	-
Desinvesteringen	-66.051
Afschrijvingen desinvesteringen	66.051
Mutaties 2016	-
Aanschafwaarde	-
Cumulatieve afschrijvingen	-
Boekwaarde per 31 december	-

Materiële vaste activa [1]

Het verloop van de materiële vaste activa wordt als volgt weergegeven:

	Inventaris
	€
Aanschafwaarde	26.556
Cumulatieve afschrijvingen	-26.556
Boekwaarde per 1 januari	-
Investeringen	3.441
Desinvesteringen	-11.906
Afschrijvingen desinvesteringen	11.906
Afschrijvingen	-95
Mutaties 2016	3.346
Aanschafwaarde	18.091
Cumulatieve afschrijvingen	-14.745
Boekwaarde per 31 december	3.346

3.5 Toelichting op de balans

VLOTTENDE ACTIVA

Vorderingen

	31-12-2016	31-12-2015
	€	€
Handelsdebiteuren [2]		
Debiteuren	697.227	34.949
	697.227	34.949
Voorziening oninbare debiteuren	-4.162	-5.012
	693.065	29.937

Het saldo van de debiteuren met een ouderdom van meer dan 30 dagen bedraagt € 19.451.

Overige vorderingen [3]

Waarborgsom Postnl	730	730
--------------------	-----	-----

Overlopende activa [4]

Vooruitbetaalde congreskosten	37.563	-
Nog te factureren omzet	8.761	4.500
Huur Churchillaan 11	6.578	6.574
Nog te ontvangen bedragen samenwerkingsactiviteiten	5.000	-
Licentie CRM	3.527	2.310
Nog te ontvangen rente	1.362	1.406
Vooruitbetaalde contributies	1.008	-
Nog te ontvangen vacatiegeld Jeugd	550	1.000
Bijdrage arbodienst	-	343
Automatiseringskosten	-	1.249
Diversen	221	307
	64.570	17.689

Liquide middelen [5]

Triodos Bank, Internet Zakenrekening	360.077	64.684
Triodos Bank, Internet Rendementrekening	244.203	572.796
ASN Bank, Spaarrekening	400.000	-
Kas	1	23
	1.004.281	637.503

3.5 Toelichting op de balans

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN

Stichtingskapitaal

	2016	2015
	€	€
Algemene reserve [6]		
Stand per 1 januari	120.656	44.591
Resultaatbestemming	174.696	76.064
Stand per 31 december	<u>295.352</u>	<u>120.655</u>

De algemene reserve is vrij aanwendbaar vermogen. De algemene reserve muteert met eventuele tekorten of overschotten van de exploitatie van LOC voor het aandeel in het tekort of overschot dat niet is gefinancierd vanuit de subsidies.

	31-12-2016	31-12-2015
	€	€
Bestemmingsreserves [7]		
Egalisatiereserve	38.931	38.408
Bestemmingsreserve Congres	40.000	-
	<u>78.931</u>	<u>38.408</u>

	2016	2015
	€	€
<i>Egalisatiereserve</i>		
Stand per 1 januari	38.408	-
Resultaat bestemming	523	38.408
Stand per 31 december	<u>38.931</u>	<u>38.408</u>

In overeenstemming met de Kaderregeling VWS Subsidies wordt een egalisatiereserve gevormd uit overschotten uit ontvangen instellingssubsidies. De egalisatiereserve mag uitsluitend worden aangewend voor uitgaven die in overeenstemming zijn met de activiteitenplannen en de doelstelling van de stichting. Het maximum van de egalisatiereserve bedraagt 10% van de instellingssubsidie van VWS Jeugd.

3.5 Toelichting op de balans

	2016	2015
	€	€
<i>Bestemmingsreserve Congres</i>		
Stand per 1 januari	-	-
Bestemming resultaat boekjaar	40.000	-
Stand per 31 december	40.000	-

Deze bestemmingsreserve mag uitsluitend worden aangewend voor uitgaven aan het congres "Waarde-volle" Zorg gehouden op 1 februari 2017.

VOORZIENINGEN

	31-12-2016	31-12-2015
	€	€
Overige voorzieningen [8]		
Voorziening Reorganisatie	35.000	147.233
Voorziening Vervanging CRM	-	33.145
	35.000	180.378

	2016	2015
	€	€
<i>Voorziening Reorganisatie</i>		
Stand per 1 januari	147.233	213.000
Af: Onttrekking	-94.205	-65.767
Vrijval	-18.028	-
Stand per 31 december	35.000	147.233

Deze voorziening is gevormd ter dekking van in de komende jaren uit te betalen wachtgelden, aanvullingen op WW en scholingskosten aan en voor medewerkers die ultimo 2012 en 2014 de organisatie ten gevolge van de reorganisatie hebben verlaten.

	2016	2015
	€	€
<i>Voorziening Vervanging CRM</i>		
Stand per 1 januari	33.145	50.000
Af: Onttrekking	-19.321	-16.855
Vrijval	-13.824	-
Stand per 31 december	-	33.145

3.5 Toelichting op de balans

KORTLOPENDE SCHULDEN

	31-12-2016	31-12-2015
	€	€
Handelscrediteuren [9]		
Crediteuren	139.496	176.158
Onderhanden projecten [10]		
Ontvangen subsidies projecten	278.289	84.693
Nog te factureren projecten	-26.964	-544
Nog te betalen kosten projecten	536	-
	251.861	84.149
Belastingen en premies sociale verzekeringen [11]		
Loonheffing	6.641	7.250
Premies pensioen	-	1.259
	6.641	8.509
Overige schulden [12]		
Rekening-courant Solidariteitsfonds LOC	-	20.620

3.5 Toelichting op de balans

	31-12-2016	31-12-2015
	€	€
Overlopende passiva [13]		
Vooruitgefactureerde contributies	893.295	-
Terug te betalen projectsubsidie	46.237	557
Accountantskosten	6.382	6.541
Reservering vakantiegeld	3.750	2.962
Inhuur externen	3.250	20.061
Lidmaatschap Koepels	2.468	3.317
Reservering vakantiedagen	1.781	1.778
Reservering loopbaanbudget	1.548	552
Inhuur derden projecten	-	2.545
Kantoorkosten	-	280
Netto loon	-	869
Beëindigingsvergoedingen	-	2.363
Activiteitskosten projecten	-	5.740
Diversen	-	9.417
	<u>958.711</u>	<u>56.982</u>

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Voorwaardelijke verplichtingen en belangrijke financiële verplichtingen

Huurverplichtingen

De stichting heeft vanaf 1 januari 2007 een huurcontract afgesloten voor de huur van kantoorruimte. De huur bedraagt € 26.297 per jaar. De huurverplichting loopt tot en met 31 december 2017.

Bankgarantie

De stichting heeft een bankgarantie bij de Triodos Bank van € 23.837.

3.6 Toelichting op de staat van baten en lasten

	2016	Begroting 2016	2015
	€	€	€
Bijdragen van aangesloten raden [14]			
Contributies	949.931	930.000	1.265.805

De cliëntenraden betalen een vast bedrag aan contributie zie voor alle raden tussen de € 850 en € 1.250 bedraagt.

Betaalde dienstverlening [15]			
Betaalde dienstverlening	143.172	80.000	67.955

Samenwerkingsactiviteiten [16]			
Samenwerkingsactiviteiten	21.708	17.500	21.500

Dit betreft opbrengsten voor verleende diensten vanuit samenwerking met partners.

Projectsubsidies [17]			
Opbrengst projecten	329.144	590.000	407.747
Opbrengst jeugd	343.068	384.000	374.966
	672.212	974.000	782.713

Dit betreft de opbrengsten van projecten die worden uitgevoerd op verzoek van derden alsmede de subsidie voor VWS Jeugd. Voor de gehanteerde wet- en regelgeving wordt verwezen naar de toelichting op de jaarrekening.

3.6 Toelichting op de staat van baten en lasten

	2016	Begroting 2016	2015
	€	€	€
Overige opbrengsten [18]			
Overige producten en diensten	19.057	8.000	17.175
Rentebaten	1.363	3.000	1.406
Kwijtschelding rekening-courant Solidariteitsfonds	20.620	-	-
	<u>41.040</u>	<u>11.000</u>	<u>18.581</u>
Personeelskosten [19]			
Loonkosten	80.660	95.500	50.792
Loonkosten bovenformatie	-	-	117.106
Sociale lasten	14.070	-	29.911
Pensioenlasten	6.755	-	15.155
Coördinatie & kwartiermaker	-	-	56.270
Overige inhuur	6.353	5.000	19.050
Inhuur bedrijfsbureau	50.651	56.500	37.451
Overige personeelskosten	<u>5.848</u>	<u>4.000</u>	<u>55.165</u>
	164.337	161.000	380.900
Vrijval reorganisatievoorziening	<u>-18.028</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
	<u>146.309</u>	<u>161.000</u>	<u>380.900</u>

Gemiddeld aantal werknemers:

Gedurende het jaar 2016 waren gemiddeld 1,8 werknemers in dienst op basis van een fulltime dienstverband. In het jaar 2015 waren dit 3,7 werknemers.

Directe kosten [20]

Inhuur ondernemers	646.890	580.000	595.238
Inhuur voor subsidieprojecten	393.655	528.500	419.304
Activiteitskosten subsidieprojecten	167.433	373.500	246.766
Activiteitskosten	21.280	29.000	32.084
Communicatie	116.449	115.000	121.697
Vergoeding vrijwilligers	<u>34.534</u>	<u>40.000</u>	<u>44.815</u>
	<u>1.380.241</u>	<u>1.666.000</u>	<u>1.459.904</u>

3.6 Toelichting op de staat van baten en lasten

	2016	Begroting 2016	2015
	€	€	€
Overige bedrijfskosten [21]			
Huisvestingskosten	27.203	27.500	24.631
Automatiseringskosten	5.934	18.500	22.824
Kantoorkosten	24.552	43.000	99.204
Overige indirecte kosten	28.605	42.500	54.620
	<u>86.294</u>	<u>131.500</u>	<u>201.279</u>
Indirectie kosten			
<i>Huisvestingskosten</i>			
Huur pand	26.297	26.500	24.405
Schoonmaakkosten	896	-	-
Overige huisvestingskosten	10	1.000	226
	<u>27.203</u>	<u>27.500</u>	<u>24.631</u>
<i>Automatiseringskosten</i>			
Licentiekosten software	9.326	9.000	11.696
Outsourcing	5.963	7.500	9.602
Internet- en e-mailkosten	2.348	1.000	1.326
Aanschaf hard- en software	1.276	-	200
Onderhoud hard- en software	844	-	-
Overige automatiseringskosten	-	1.000	-
	<u>19.757</u>	<u>18.500</u>	<u>22.824</u>
Vrijval voorziening vervanging CRM	-13.823	-	-
	<u>5.934</u>	<u>18.500</u>	<u>22.824</u>
<i>Kantoorkosten</i>			
Drukwerk	12.774	15.000	3.387
Portikosten	6.448	8.000	2.718
Kopieerkosten	3.412	15.000	88.849
Telefoonkosten	1.411	2.500	3.904
Kantoorbenodigdheden	300	500	346
Afschrijving inventaris	95	1.000	-
Overige kantoorkosten	112	1.000	-
	<u>24.552</u>	<u>43.000</u>	<u>99.204</u>

3.6 Toelichting op de staat van baten en lasten

	2016	Begroting 2016	2015
	€	€	€
<i>Overige indirecte kosten</i>			
Accountantskosten	8.869	10.000	16.945
Raad van Toezicht	7.936	7.500	13.241
Juridische kosten	5.586	10.000	5.911
Lidmaatschap koepels	2.468	3.500	2.610
Zakelijke verzekeringen	1.563	3.000	3.087
Salarisadministratie	735	1.000	6.459
Abonnementen en contributies	648	4.000	4.623
Bankkosten	432	500	477
Mutatie voorziening dubieuze debiteuren	304	2.500	904
Publicaties	-	-	285
Overige indirecte kosten	-	500	-
Overige algemene kosten	64	-	78
	<u>28.605</u>	<u>42.500</u>	<u>54.620</u>

Utrecht,
Stichting LOC Zeggenschap in Zorg

Het Bestuur:

w.g.
M.J. Laterveer

De Raad van Toezicht:

w.g.
P. Vos (voorzitter)

w.g.
M.W. van den Hoed

w.g.
R. Dalmijn

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur en de Raad van Toezicht van de stichting LOC, Zeggenschap in zorg

Sitiopark 2-4
3941 PP Doorn
Postbus 294
3940 AG Doorn

T (0343) 41 59 40
F (0343) 41 44 78
doorn@vanreeacc.nl
www.vanreeacc.nl
KvK nr. 09068872

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van LOC, Zeggenschap in zorg te Utrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel is de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016 van de LOC, Zeggenschap in zorg in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met de gekozen en beschreven grondslagen en de bepalingen bij of krachtens de WNT zoals uiteengezet in de 'Grondslagen van waardering en resultaatbepaling' van de jaarrekening.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2016;
2. de staat van baten en lasten over 2016; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen en het Controleprotocol WNT. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de LOC, Zeggenschap in zorg zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Benadrukking van de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring

Wij vestigen de aandacht op de 'Grondslagen van waardering en resultaatbepaling' in de toelichting van de jaarrekening waarin uiteen is gezet dat de jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de door het bestuur gekozen en beschreven grondslagen, de Kaderregeling VWS-subsidies en de Beleidsregels toepassing Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). De beschreven grondslagen zijn op onderdelen niet geheel in overeenstemming met de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Hierdoor is de jaarrekening mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze controleverklaring is derhalve uitsluitend bestemd voor het bestuur, de Raad van Toezicht en het ministerie van VWS en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

B. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening in overeenstemming met de beschreven grondslagen en de bepalingen bij of krachtens de WNT, zoals uiteengezet in de 'Grondslagen van waardering en resultaatbepaling' van de jaarrekening. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en ethische voorschriften, de onafhankelijkheidseisen en het Controleprotocol WNT. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de

controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergeeft.

Wij communiceren met de het bestuur en de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Doorn, 10 mei 2017

Van Ree Accountants

w.g.

drs. A.H.J. Kraaij

Registeraccountant

5.1 Nevenfuncties Raad van Toezicht

Pieter Vos (voorzitter m.i.v. februari 2013)	- Voorzitter Bestedingscommissie Revalidatiefonds/Fonds verstandelijk gehandicapten, Odijk. - Lid Raad van Toezicht Stichting Transparant (geestelijke gezondheidszorg), Leiden; portefeuille patiëntenbeleid, kwaliteit. - Lid Werkveldcommissie Master Zorgtraject Ontwikkeling (MZO), HU Utrecht. - Voorzitter College van Deskundigen Certificeringssysteem ZZP-ers in de zorg, KiwaPrismant. - Lid jury Jenneke van Veenprijs (ouderenzorg/zorg verstandelijk gehandicapten), Utrecht. - Voorzitter Raad van Toezicht vereniging van patiënten met bloedkanker Hematon, Utrecht. - Lid Raad van Toezicht Herman Jordan Lyceum Zeist. - Lid bestuur Nederlandse Vereniging van Toezichthouders in Zorg en Welzijn (NVTZ), Utrecht. - Voorzitter bestuur Cooperatieve vereniging Wehellen.
Monique van den Hoed (lid vanaf december 2013)	- Strateeg - Marketing Manager Surplus (per januari 2016) - Programmamanager Orthopedische Kliniek Amphia (t/m dec 2015) - Lid RvT SKVOB (Stichting Katholiek Voortgezet Onderwijs Breda) - Lid RvT De Stille (dansgezelschap -productie en uitvoering- voor kinderen) - Werkveld adviesraad Masters Marketing en Communicatie Avans Hogeschool
Rob Dalmijn (lid vanaf september 2016)	. Lid rvc CbusineZ . Lid rvc. Topaz . Voorzitter rvc Spine en Joint Centre . Lid rvc de Horsten oogkliniek . Lid rvdvies. Sorgente . Arbiter Scheidsgerecht Gezondheidszorg . Adviseur Boar Consultants . Lid internationaal wetenschappelijk comité Policy Research . Lid medisch wetenschappelijke adviesraad NZa (tot medio 2016) . Bewindvoerder familiefonds (de Bloeme)

5.2 Begroting 2017

	Begroting 2016 €	Realisatie 2016 €	Begroting 2017 €
Contributies	930.000	949.931	850.000
Betaalde dienstverlening	80.000	143.172	80.000
Samenwerkingsactiviteiten	17.500	21.708	17.500
Overige opbrengsten	11.000	41.040	42.000
Subsidie Jeugd	384.000	343.068	388.000
Projectsubsidies	590.000	329.144	1.325.000
Baten	2.012.500	1.828.063	2.702.500
Personeelskosten			
Loonkosten	95.500	101.485	82.500
Inhuur bedrijfsbureau	56.500	50.651	82.000
Overige inhuur	5.000	6.353	500
Overige personeelskosten	4.000	-12.180	4.500
Totaal personeelskosten	161.000	146.309	169.500
Directe kosten			
Inhuur ondernemers	580.000	646.890	585.000
Activiteitskosten regulier	29.000	21.280	85.000
Inhuur voor subsidieprojecten	528.500	393.655	1.065.000
Activiteitskosten subsidieprojecten	373.500	167.433	483.500
Vergoeding vrijwilligers	40.000	34.534	40.000
Communicatie	115.000	116.449	160.000
Totaal directe kosten	1.666.000	1.380.241	2.418.500
Indirecte kosten			
Huisvesting	27.500	27.203	38.500
Automatisering	18.500	5.934	10.000
Kantoorkosten	43.000	24.552	37.000
Overige indirecte kosten	42.500	28.605	41.500
Totaal indirecte kosten	131.500	86.294	127.000
Totaal beheerslasten	1.958.500	1.612.844	2.715.000
Resultaat	54.000	215.219	-12.500

5.3 Bijlage jaarrekening LOC 2016

Projecten diverse subsidieverstrekkers

Code	Omschrijving	Subsidiegever	Startdatum	Einddatum	Totaal toegekend	Ontvangen voorschot t/m 2015	Kosten t/m 2015	Ontvangen voorschot in 2016	kosten t.l.v. 2016	projecten Nog te ontv.	31-12-2016 Te besteden
947	Vrijheid en veiligheid bij dementie	Alzheimer Nederland	5-1-2015	9-30-2016	65.900	38.575	40.700	27.325	25.200	nihil	nihil
948	Besturen op veiligheid	Radboud UMC	1-4-2015	29-2-2016	6000	0	3000	6031	3000	-31	nihil
951	Bewegen op de kaart om en in woon-zorgcentra en verpleeghuizen	Fonds Sluyterman van Loo	24-8-2015	31-12-2017	20000	0	1450	0	4252	20.000	14.298
952	Grootschalig luisteren	ZonMw	1-2-2016	30-6-2017	59.743	0	0	50.768	28.950	8.975	30.793
953	Cliëntgericht werken, fase 1	Nederlands Jeugdinstituut	1-1-2016	30-9-2016	37.036	0	0	36.978	36.978	58	58
954	Horen, zien en spreken	Nivel	3-1-2016	3-1-2019	5.000	0	0	0	500	5.000	4.500
953	Cliëntgericht werken, fase 2	Nederlands Jeugdinstituut	1-10-2016	31-12-2016	18.531	0	0	0	18.531	18.531	nihil
956	Kwaliteit van bestaan zichtbaar maken	PG Werkt samen	1-5-2016	30-6-2017	5.000	0	0	5.000	1.300	nihil	3.700

5.3 Bijlage jaarrekening LOC 2016

Projecten Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Ministerie van Veiligheid en Justitie

Code	Omschrijving	Subsidiebrief	Startdatum	Einddatum	Totaal toegekend	Ontvangen voorschot t/m 2015	Kosten t/m 2015	Ontvangen voorschot in 2016	kosten t.l.v. 2016	projecten Nog te ontv.	31-12-2016 Te besteden	Terug- betaald
936	Radicale vernieuwing verpleeghuizorg	SP/78070/2016	16-5-2016	15-5-2019	2.573.110	0	0	335.843	141.072	2.237.267	2.432.038	0
944	Zorg voor leven in vrijheid	SP/64273/2013	1-12-2013	31-1-2016	411.712	411.712	327.019	0	65.099	nihil	nihil	19.594
971	Congres Waarheidsvinding	2017872	1-12-2016	31-12-2017	75.000	0	0	60.000	2.000	15.000	73.000	0

Structurele subsidies:

Omschrijving	Startdatum	Einddatum	Totaal toe te kennen	Ontvangen voorschot in 2016
Directie Jeugd	1-1-2016	31-12-2016	344.118	389.305
Activiteit	realisatie inhuur	realisatie kosten	realisatie totaal	begroting
Totaal	199.450	144.145	343.595	383.960
Bij: OVA 2016, brief d.d. 19-9-16			0	5.345
			343.595	389.305
Ten gunste van egalisatiereserve			523	
Toe te kennen subsidie			344.118	

5.4 WNT-verantwoording 2016

Per 1 januari 2013 is de Wet nomering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Stichting LOC, Zeggenschap in zorg van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2016 voor Stichting LOC, Zeggenschap in zorg is € 179.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2016 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

M.J. Laterveer

Functiegegevens	Bestuurder
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1
Gewezen topfunctionaris?	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	nee

Individueel WNT-maximum € 179.000

Bezoldiging

Beloning	€ 125.943	**
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 2.615	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 0	

Totale bezoldiging 2016 € 128.558

Gegevens 2015

Duur dienstverband in 2015	1/1 - 31/1	1/2 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1	1

Bezoldiging 2015

Beloning	€ 16.761	€ 132.876
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 6	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 631	
Totale bezoldiging 2015	€ 17.397	€ 132.876

** De beloning bestaat uit € 72.310 aan uren coördinatie en belangenberharting, € 31.403 aan projecturen en € 22.230 aan uren voor overige werkzaamheden

5.4 WNT-verantwoording 2016

Toezichthoudende topfunctionarissen

	P. Vos	M.W. van den Hoed	R. Dalmijn
Functie	Voorzitter	Lid	Lid
Duur dienstverband	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/9 - 31/12
Individueel WNT-maximum	€ 26.850	€ 17.900	€ 4.475
Bezoldiging			
Beloning	€ 3.000	€ 1.500	€ 375
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 0	€ 446	€ 0
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 0	€ 0	€ 0
Totale bezoldiging	€ 3.000	€ 1.946	€ 375

Gegevens 2015

Duur dienstverband in 2015	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1	1	n.v.t.
Bezoldiging 2015			
Beloning	€ 3.000	€ 1.500	€ 0
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 0	€ 630	€ 0
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 0	€ 0	€ 0
Totale bezoldiging 2015	€ 3.000	€ 2.130	€ 0
<i>Individueel WNT-maximum 2015</i>	€ 26.700	€ 17.800	€ 17.800